

GREININGARFRYMIL TIL YRKISTEKTIR

1. Sendari og miðil:

- Hvat slag av teksti er hetta?
- Hvør hevur skrivað tekstin?
- Í hvørjum miðli er teksturin skrivaður og nær?
- Hvat vita vit um sendaran?

2. Evni:

- Heitið: Hvussu eitur teksturin?
- Hvat er evnið í tekstinum?
- Ger ein samandrátt av tekstinum.

3. Móttakari:

- Hvør er móttakarin?
- Eru innihald og tekstur lagað til móttakaran?

4. Endamál og ætlan:

- Hvat er endamálið við tekstinum?

5. Bygnaður og uppseting:

- Hvussu er teksturin uppsettur? Hugsa um myndir, yvirskriftir, undiryvirskriftir, millumyvirskriftir og breyðtekst.
- Eru yvirskrift og millumyvirskriftir í samsvari við innihaldið í tekstinum?
- Eru snildir brúktar sum eygnafang?

6. Skrivningarlag:

- Hvussu er skrivningarlagið í tekstinum? Er tað t.d. upplýsandi, kensluborið, persónligt ella ávirkandi?
- Koma serlig orð (t.d. lýsingarorð) ofta fyri?

7. Upplýsandi ella ávirkandi endamál:

- Ætlar sendarin at ávirka móttakaran við síni skrivning?
- Vil sendarin hava móttakaran at taka stöðu og koma í part við sær?
- Ella vil sendarin upplýsa og kunna móttakaran um evnið, hann skrivar um?
- Greið frá endamálinum og ætlanini við greinini.

Upplýsandi ella ávirkandi skrivningarlag

Upplýsandi tekstir skulu kunna lesaran um ávís evni. Lesarin skal sjálvur gera sær sína egnu hugsan og taka stöðu til, hvønn hugburð hann hefur til evnið.

Dæmi um upplýsandi tekst

Appilsinir verða bólkaðar undir sitrusfruktir. Tær eru rundar og hava fleiri lög. Ytsta lagið er skal, og innan fyri skalið situr maturin. Smakkurin er ymskur, onkrar smakka søtt, meðan aðrar smakka meir súrt. Í Spania skipa tey fyri túrum, har ferðafólk sleppa at henta appelsinir og at gera djús burtur úr teimum.

Ávirkandi tekstir vilja kunna lesaran um ávís evni, og harafturat ávirka teir lesaran til at fáa sama hugburð til evnið, sum sendarin hefur.

Dæmi um ávirkandi tekstir

Droymir tú um hita og sól? Ger dreymin til veruleika og kom við til Spania, har vit fara at ganga undir bláum himli og henta appelsinir, sum tú løtu seinni kanst njóta, tá ið tú sjálvur hefur skapt tað besta djúsið, sum tú nakrantíð hefur smakkað.

Hövuðsvirskrift

JÓNAS

ÁRSINS

STJÖRNUSKOT

Tað eru nógv ung, ið droyma um at gerast best í sínari ítróttagrein. Men fyrri Jónas Gunnleivsson Isaksen er hetta ikki longur bara ein dreymur. Hann hevur nemliga ikki gjørt mætari enn at vinna evropameistararheitið fyrri unglingar undir 20 ár. Og hann steðgar ikki har. Við miðvisari venjing og góðum hugburði ætlar hann sær at verða enn betri

– Eg ætli mær at vera heima í skólasti drongur undir 20 ár á 400 metrum, sigur Jónas.

Tað er gneisa málhjá rennarum, ið vóna kassin Ársins stjörnuskot á ítróttagagnadagnum í ár. Hann fekk heiðurin, tí hann hevur klárað seg einstakandi væl í renning, og bara í 2023 vóru hesi tølur av ovrikurum:

- 100-metropameistari / 400 m renning við tíðni 45.86 sekund
- Öyggleikarinnari / 400 m renning við tíðni 46.02 sekund
- Öyggleikarinnari / 200 m renning

Jónas hevur rúnað, síðani hann var smádrongur, og hann hevur vart trælson ítrót við Ítróttarfelagnum í Havn seinastu 11 árin.

– Eg var 6 ára gamal, tá ið eg vann mitt fyrsta heimsmerki. Eg var við systur míni til eina rennikapping á byggi, og so fór eg bara við til kappingina eina, og eg kom fyrstur á mál, sigur Jónas.

Tá bertur útkast í hørnum, og síðani hevur bara lagt aftur við heims-

Myndatekstur

Ársins stjörnuskot & ítróttagagnadagnum

Ársins stjörnuskot & ítróttagagnadagnum

Undirvirskrift

Jónas Gunnleivsson Isaksen

Áldur: 18 ár
Bor: Í Kallá
Yndisvirkar: Óskar Bøtt
Yndisvirkar: Óskar Bøtt
Yndisvirkar: Óskar Bøtt

Faktaboks

Jónas Gunnleivsson Isaksen

Áldur: 18 ár
Bor: Í Kallá
Yndisvirkar: Óskar Bøtt
Yndisvirkar: Óskar Bøtt
Yndisvirkar: Óskar Bøtt

Hövundstilskilan

6 STROK

Yrkisorð til yrkistekstir

Hövuðsvirskrift: stendur ovast/fyrst, men verður ofta skrivað sum tað síðsta. Hövuðsvirskriftin skal vekja áhuga og gera eitt stutt yvirrit yvir tað týðningarmesta í greinini. Lesarin sær ofta hövuðsvirskriftina fyrst, og tí hevur hon eyka stóran týðning.

- Hon skal vera stutt, og hon stendur ofta ovast mitt í ella til vinstru.
- Smáorð standa sjáldan í hövuðsvirskriftum. T.d. er betri at skriva: „Drongur vann fiskikapping“, heldur enn „Ein drongur vann fiskikapping“.
- Nøvn verða sjáldan nevnd í hövuðsvirskriftini, hetta kemur tó fyrri, tá ið persónarnir eru kendir.

Undirvirskrift: Er ein stuttur kunnandi inngangur um greinina. Hann verður ofta skrivaður við eitt sindur størri skrift enn breyðteksturinn, og hann verður ofta skrivaður við feitari skrift og/ella við eini aðrari skrifttýpu enn breyðteksturinn. Undirvirskriftin skal geva eitt stutt yvirrit yvir, hvat greinin fer at vera um og vekja áhugan hjá lesaranum, so hann verður forvitin og má lesa alla greinina.

Hövundstilskilan (Byline): Sigur, hvør hevur skrivað greinina, navnið stendur millum undirvirskriftina og greinina, er ofta eitt blaðfólk, sum arbeiðir á tíðindablaðnum ella tíðindaportalinum.

Millumvirskriftir: Eru yvirskriftir, sum skilja breyðtekstin sundur. Millumvirskriftirnar skulu siga lesaranum, hvat fer at koma næst í breyðtekstinum.

276

Breyðtekstur

– Tá tú tekur teg 1 sekund fram, so hugast tú: „Óhey, eg tók meg 1 sekund fram upp á 1 mánað, hvussu nógv kann eg so taka meg fram upp á ein mánað afturat? Og so ein afturat?“ sigur Jónas.

2023 hevur verið eitt sera gott kappingarár hjá Jónasi, og størsta letan var heilt víst, tá hann kom á máli í EM.

– So vendir tú tær við móti øllum fólkinum og sært, at tú ókunduð hevur vunnið evropeameistararheið fyri unglingar undir 20 ár, og tú ert skónasti drongur í Evropa. Tað má vera eitt tað størsta, sum eg nakrantíð havi upplivað, sigur Jónas.

Tað er sera krevjandi at renna 400 m upp á so stutta tíð, og ímeðan kemst tað, sum at heitin hjá honum skínur.

– Eg renni bara. Tað sær stuttligt út, tá eg hyggi at video av tí aftaná, tí eg minnst tað ikki, tá eg havi runnið. Einku koyrir í hvarðinum uttan bara at renna og at vinna, sigur Jónas.

Hann hoyrir heitir ikki óskodaramar heppa upp á seg, tí hann er so kenslutrættur um at renna. Ofta gangur ein læta, aðrenn hann skilur, at hann er kominn á máli sum nummer 1.

– Um tú rennur framman fyri 3.000–5.000 fólki, so hyggur tú bara runt, og tú trýst ikki upp á tað í byrjunini, sigur Jónas.

Jónas leggur egliga nógvu tíð og orku í vengingina, men sum flestir aftir 18 ára gamlir drongir, trýkir Jónas fíftíðina saman við vinfólki og spælir eisini pleyssation. Hann hevur eisini spælt handbólt í fleiri ár, og honum dámar væl at spæla fítbólt.

Stóra ídróttafyrirmyndin hjá Jónasi er Usain Bolt, sum hevur vunnið nógv heimalandsarheiði og hevur sett fleiri heimatmet.

– Einnadæði vil eg vera líka skónur, sum hann var, sigur Jónas.

Og nú fer Jónas eisini eftir heimalandsarheittinum. Hann skal nevndiga til heimalandsaraskap, sum verður í Peru í august í ár.

– Eg ætli at vinna alt, sum eg kann, og so fari eg at vinna HM, sigur Jónas.

Tað krevur sera nógv at gera heimatmet, og tað veit Jónas. Viljan at vinna er hannara størsta styrki.

– Tú skalt vilja tað meira enn hini. Tú skalt vilja vinna so nógv, at tú fert at gera alt fyri at vinna, sigur Jónas.

STROK 7

Mynd

Evni

– Eg havi fleiri ferðir sæð meg umrødda á appini Jodel

Undirvirskrift

Fyrstu ferð eg upplivdi tað, var eg ikki fyrrreikað, sigur Katrin Joensen-Næs millum annað í samrøðu um ymisk viðurskifti og upplivingar, hon hevur havt gjøgnum lívsleiðina.

Høvundstílskilan

FTIR: ANNEKE KUNOV IM / MYND: RÓSA TUNVÓTTIR, 04.03.2023

Dagfesting

Faktaboks

Leinkja

Millumvirskrift

Sitat

“

Eg havi eisini fleiri ferðir sæð meg umrødda á appini Jodel ... Har varð dugliga diskuterað, um eg var lekkur ... Tað kann vera hart

”

– Tá hugaði eg eisini nógv um, tá eg gjørdi Sela, sum snýr seg um sex-bundni, um fólki fóru at halda tað um meg. Aðrenn Sela varð upptekin, settu fleiri meg í samband við sex, og eg havi upplivað fleiri ferðir, at fólki hava givið seg til kennar og bjóða seg fram sum nakin-modellir í filminum hjá mær. Tað ríðarskeiðið var eitt sindur logið.

– Eg havi eisini fleiri ferðir sæð meg umrødda á appini Jodel, har tú dulnevnd kansr víðgera ymisk evni. Har varð dugliga diskuterað, um eg var lekkur. Fyrstu ferð eg upplivdi tað, var eg ikki fyrrreikað upp á, at fólki víðgera meg á henda hátt. Tað kann vera hart.

Spurd um besta ráðið, hon hevur fingið á lívsleiðini, sigur Katrin, at tað er góður lærðómur í at vera opin fyri ráðum og at lara frá teimum, sum eru dugnaligari enn tú.

– Eg hevði eina góða uppliving, tá eg byrjaði at gera film. Eg hevði gjørt leikritið og sendi tað til ein navnframan og royndan sjónleikara, sum eg ynskti skuldi spela við í filminum. Eg fékk leikritið aftur í gromina. Hann segði, at hann kundi gott spæla leiklutin, men so mátti eg arbeiða víðari við tí, tí tað var als ikki gott nokk enn. Tað var sum ein vátur vættur í einar tveir dagar. Eg eri ómetaliga gløð fyr, at sjónleikarin ikki lat meg liva í illúsióini av, at eitt ella tvey útkast vóru nógv mikið. Eg fann beinanvegin útav - í hvussu so er, um eg vildi hava rann sjónleikaran - at so mátti eg gera

Tað skal vera samsvar millum millumvirskriftirnar og høvuðsinnihaldið í greinini.

Breyðtekstur: Er høvuðsteksturin í blaðgreinini. Her eigur sendarin at svara teimum seks tíðindaspurningunum:

1. Hvat hendi?
2. Hvar hendi tað?
3. Nær hendi tað?
4. Hvør var blandaður upp í hendingina?
5. Hvussu gekk tað fyr seg?
6. Hví hendi tað?

Tað ber ikki altíð til at svara uppá, hví okkurt hendi. Men hinar spurningarnar skalt tú altíð royna at svara uppá, tá ið tú skrivar eina grein.

Teigar: Breyðteksturin í greinum er ofta settur upp í teigar, tí tað ger tað lættari at lesa.

Eygnafang: Er tað, sum fyrst fangar eygað. Tað kann vera ein yvirskrift, ein mynd ella onkur tekstur, sum hevur ein

serligan lit ella eina serliga skrift. Litir, sum verða brúktir til eygnafang, kunnu samstundis hava symbolskan týðning.

Snildir: Verða brúktar til at fanga lesaran. Tað kann t.d. vera høvuðsyvirskriftin, sum er skrivað á ein serligan hátt. Tað kunnu eisini vera myndir, sum eru settar í greinina, sum fanga eygað. Tær kunnu siga lesaranum okkurt um høvuðsinnihaldið. Stundum verða litir nýttir sum snildir. Yvirskriftin kann verða skrivað við øðrum liti, og onkuntíð verða brot úr tekstinum drigin fram, gjørd størri, og tey kunnu hava annan lit enn breyðteksturin.

Uppseting: Yrkistekstir eru settir upp á ein ávísan hátt. Ofta hava teir yvirskrift, undirvirskrift, millumvirskriftir, og myndir verða settar í. Eygnafang og snildir verða brúkt til at fanga áhugan hjá lesaranum. Blaðgreinar verða ofta settar upp í teigar. Greinar á alnetinum verða settar upp sum vanligur tekstur, hetta fyr at pláss skal vera fyr lýsingum, myndum o.ø. Sí dæmi á næstu síðu.

